

(Прес РС)

Горњи наслов ће предратне генерације подсетити на истоимену монодраму Јосипа Пејаковића, а савремене читаоце на недавну руску прогнозу о нестанку БиХ. Мапу са великом Албанијом у којој се налазе Косово и западна Македонија, са Босном подељеном између Хрватске и Србије, у оквиру шире прекомпозиције граница у Европи, објавили су као топ-вест сви медији у региону.

Уследили су новински коментари који су, међутим, оспоравали или стручни ауторитет аутора, или валидност предвиђања, или озбиљност "Експрес Газете", која је прогнозу објавила и наших редакција које су то пренеле. Већина коментатора је о читавом случају писала у поспрдном тону. То ме подсетило на шегачења, моја и мојих факултетских колега, са предратним војним предавањима (ОНО и ДСЗ) на којима су нам официри ЈНА у строго поверљивом тону откривали тајне мапе ЦИА о растурању СФРЈ. После се, међутим, трагично испоставило да је та теорија завере била заправо америчка самоиспуњавајућа прогноза.

Генерално, критичке резерве према таквим геополитичким визијама јесу неопходне, али то не значи да их треба априори одбацити. "Руска прогноза" заиста делује неуверљиво када говори о подели Италије, новом пограничном француско-немачком раскусуривању (Алзас и Лорена) и прекрајању Пољске, али не и када предвиђа успех сецесионистичких покрета у Шпанији (Каталонија, Баскија), Белгији (Фландрија, Валонија), Британији (Северна Ирска), Француској (Корзика) и Русији (Чеченија). У овом случају мапе Европе за 2035. полазе од сасвим реалних дезинтеграционих процеса које генерише

неусклађеност етничких и државних граница на многим тачкама Старог континента.

А када је реч о Балкану, после искуства са Косовом, и Македонија и БиХ изгледају као зрели кандидати за нова прецртавања и цртања. Све декларације Вашингтона како више неће дозволити промене граница на Балкану изгледају неуверљиво након кршења повеље ОЕБС-а о неповредивости државних граница у Европи и западне подршке распаду и СФРЈ и СРЈ и Србије. Једнако неуверљиво као што делују и поруке Брисела о релативизацији државних граница са уласком у ЕУ, насупрот чињеници да и саму Белгију тресе раскол Фламанаца и Валонаца.

Компетентни коментатори, истина, упозоравају да је до ширих прекомпозиција граница историјски долазило само након светских ратова, а у то правило убрајају и крај хладног рата. Али, после глобалног политичког земљотреса који је изазвао пад Берлинског зида, тло још подрхтава на деловима планете, далеко од тога да се потпуно смирило и стабилизовало. У најмању руку, још није одржана међународна конференција која би била пандан Версајској или оној на Јалти, а на којој би се ауторитативно сумирала превирања од 1989. и дугорочније бетонирао новоуспостављени поредак. Напротив, промене односа снага на релацији САД - Кина - Русија, које су у току, казују нам да је геополитичка игра тек на почетку а не на крају.

Највећу пажњу "руска прогноза" је, сасвим очекивано, изазвала у БиХ, јер је на мапи напросто избрисана, а одговарајући простор подељен према легендарном Туђмановом цртежу на салвети. Да узор није био наводни договор са Милошевићем у Карађорђевоу, сведочи то што је већи део Босне, а посебно Херцеговине, припојен Хрватској, а не Србији. Зато западни Мостар са слатком неверицом ћути, Бањалуци срећу квари што би се Крајина нашла на погрешној страни нове границе, а узнемирено Сарајево збуњено реагује у распону од игноранције, преко исмевања, до ратних поклича. Из озбиљно забринуте академске заједнице главног града БиХ тако долазе научне оцене да је све то "београдско масло и да Срби као и обично манипулишу не само Русима него и Американцима", да "срећом још има довољно Бошњака који су спремни да гину за Босну", да би "у универзитетску наставу требало вратити предвојничку обуку" и сл. Није ли то "бошњачка потврда" да "руска прогноза" ипак није наивна.

Генерацијама које већи део свога века проживе у оквиру стабилног политичког окружења све крупније промене изгледају мало или нимало вероватне. Генерације које, напротив, доживе драматичан политички лом и искуство грађанског рата, распад државе и промену друштвено-економског система, не верују ни у какву потпуно извесну перспективу. Ко би, рецимо, од Сарајлија, Бањалучана или Мостараца почетком 80-их поверовао шта ће га снаћи само десетак година касније, па макар да су им праву прогнозу предочили и највећи светски политички и политиколошки ауторитети. Сада су, међутим, ти исти људи склони да поверују и у оно што другима делује немогуће.

Са дугорочнијим политичким прогнозама проблем није у томе колико имају везе са нашом данашњом реалношћу, него баш у томе што настају на основу екстраполације актуелних процеса и не рачунају на велика изненађења за која никад не знамо унапред. Када се ради о БиХ, једино је сигурно да ништа није искључено ни краткорочно, а камоли на дужи рок. "Руска прогноза" предвиђа нову муслиманску државу на југу Француске, па зашто не би и нестанак муслиманске државе на Балкану. Можда Моника Белучи, током боравка у Српској, и није омашком изјавила да се лепо осећа у Србији. Уосталом, она Пејаковићева "А он мени нема Босне" и настала је својевремено као реакција једног боснољуба на дезинтеграцију БиХ која се назирала још у златно доба социјалистичког заједништва њених народа и народности.